
Recenzovaný článek

Revolta francouzských vojáků proti nezvládnuté přistěhovalecké politice

The Revolt of French Soldiers Against the Failing Immigration Policy

Jan Eichler

Abstrakt: Článek pojednává o sílící revoltě francouzských vojáků proti nezvládnuté přistěhovalecké politice v jejich zemi. Vysvětluje její hlavní příčiny v historické, geopolitické a bezpečnostně-politické rovině. Hodnotí její tři dějství od roku 2013 až do současnosti, jejichž podstatnými aktéry byli vysoce postavení generálové a političtí činitelé. Francouzští vojáci odmítají mlčet ve chvílích, kdy jde o hodně, zejména pak o ochranu republiky před násilím výtržníků v přistěhovaleckém prostředí. Text se zabývá i manifesty francouzských generálů, v nichž se otevřeně píše o hrozbě občanské války a o úloze armády v takovém případě.

Abstract: The article is about the revolt of French soldiers against the failing immigration policy of their country. It explains its rational causes at the historical, geopolitical as well as security levels. It analyses its three main acts since 2013 until today and presents their key actors: the high level generals and politicians. These acts are presented as historical accidents. The article shows that French soldiers refuse to be silent face to face big stakes, especially on the field of defence of the Republic against the growing violence of young immigrants. The text continues with the analysis of two manifests of French soldiers from spring 2021 that evoke the threat of the civil war in France and the role of the Armed forces in such a scenario.

Klíčová slova: revolta; přistěhovalci; generálové; politici; bezpečnost.

Key words: Revolt; Immigrants; Generals; Politicians; Security.

ÚVOD

V dubnu roku 2021 došlo ve Francii k velmi významné události: skupina několika generálů a mnoha důstojníků ve výslužbě zveřejnila silně alarmující text, ve kterém poukázala na mimořádně závažné důsledky nezvládnuté dlouhodobě uplatňované přistěhovalecké politiky v jejich zemi. Jejich postup je natolik odhodlaný a důrazný, že naplňuje rysy hnutí, kterému se říká revolta. Doposud jej komentovalo několik francouzských novinářů, ale prozatím o tomto tématu nebyla zpracována žádná publikace ani rozsáhlejší stať. A v českém prostředí tato událost zůstala zcela stranou zájmu, takže tento text je její první českou analýzou.

Slovo revolta má ve francouzském jazyce několik základních vymezení.¹ První hovoří o akci vedené skupinou lidí, kteří jsou v otevřené opozici proti nějaké autoritě a snaží se ji svrhnout. Podle druhého jde o zásadní stanovisko těch, kteří odmítají poslouchat nějakou autoritu, nechť se jí podřizovat a nesouhlasí s omezeními z její strany. Třetí vymezení hovoří o rozhořčení a odmítavém přístupu k rozhodnutím autorit. Jednoznačně nejvýznamnější je čtvrté vymezení: revoltu vysvětluje jako kolektivní vyjádření odmítnutí poslušnosti, na kterém se podílejí nejméně čtyři vojáci. Právě v jeho světle je námětem tohoto textu několikaletá činnost francouzských generálů a důstojníků proti neúspěšné přistěhovalecké politice uplatňované v jejich zemi. Nedílně s tím tento text analyzuje jejich dlouhodobé rozhořčení a důvody, proč už odmítají poslušnost a proč tolik kritizují vládní politiku na poli přistěhovalectví.

1 METODOLOGIE A TEORIE

1.1 Metodologie

Tento článek je psán jako kombinace dvou typů odborných textů, a to *historical explanatory* a *policy evaluative*. První typ znamená, že autor se snaží vysvětlit příčiny historického vývoje zkoumaného problému, zamýšlí se nad způsoby fungování a důsledky významných historických událostí nebo procesů a opírá se o empirické údaje historického charakteru. Knihy či stati tohoto ražení nejsou jenom popisné, např. James Thompson² zkoumal historický, mezinárodněpolitický i vnitropolitický rámec vypuknutí vietnamské války, její hlavní příčiny a důsledky. John Lewis Gaddis podrobně hodnotil hlavní rysy

¹ Dictionnaire de français Larousse. Dostupné z: <https://www.larousse.fr>

² Thompson, James (1968): How could Vietnam happen? *Atlantic Magazine*, April 1968.

mezinárodních bezpečnostních vztahů po skončení druhé světové války³ a Robert Kaiser vysvětlil historické příčiny toho, že v SSSR v polovině osmdesátých let nastoupil nezvykle mladý a dynamický politik, který uvedl do chodu změny doslova světodějného významu.⁴ Některým autorům se dokonce podařilo najít to, čemu se říká *smoking gun*. Bylo to např. zasedání NSC USA v lednu 1990, na kterém převážil vliv ofenzivních realistů (Cheney a spol.) nad defenzivními (Scowcroft a spol.), což znamenalo aktivní podporu rozpadu SSSR a přípravu na pozdější expanzi NATO.⁵

Druhý typ textu, tedy *policy evaluative*, se zaměřuje na hodnocení politických programů, navrhovaných řešení a postupů, analyzuje podstatu a smysl politických programů a návrhů. Ptá se, zda tyto politické programy a koncepce mohou vést ke slibovaným výsledkům. Celosvětově citovými příklady této kategorie jsou monografie Charlese Glaser⁶ a Roberta Jervise.⁷ Tento přístup bude uplatněn při hodnocení názorových střetů mezi politickými a vojenskými elitami ve Francii. Celý text usiluje o vyrovnaný vztah mezi holismem (úlohou struktur) a individualismem (činy konkrétních aktérů) a mezi materialismem (konkrétními střety mezi francouzskými vojáky a džihádisty ve světě i v samotné Francii) a idealismem⁸ (myšlenkovým interpretacím těchto střetů a navrhovaná řešení).

1.2 Teorie

Hlavní inspirací je Edward Carr,⁹ přední britský neorealista a historik se specializací na 20. století. Ten zdůrazňuje nutnost opírat se o fakta, aby teprve potom bylo možné vynášet soudy o minulých dějích. Přitom nikdy neexistuje objektivní historická pravda, historii jakéhokoli fenoménu vždy vytváří ten, kdo se jím zabývá. Proto je nutné začínat rozbořem hlavních příčin (*rational causes*), protože jenom ty mohou být zobecňovány. Hledání hlavních příčin je i hledáním hodnot, teprve po nich je možné hodnotit tzv. náhodné příčiny (*historical accidents*), kterými se ventiluje to, co už dlouho nazrávalo. Ty však nemohou být zobecňovány.

Tato stať je případovou studií,¹⁰ která se zaměřuje na hledání historických, geopolitických, vojenskopolitických a bezpečnostně-politických příčin revolty francouzských

³ Gaddis, John Lewis (1986): *The Long peace: Elements of Stability in the Postwar International System*. *International Security*, Vol 10, No. 4, Spring 1986, s. 88–142.

⁴ Kaiser, Robert G. (1991): *Why Gorbachev Happened: His Triumphs And His Failure*. Simon & Schuster.

⁵ Nau, Henry (2012): Realism. In: *Routledge Handbook of American Foreign Policy*. London: Routledge, s. 70.

⁶ Glaser, Charles (1990): *Analyzing Strategic Nuclear Policy*. Princeton: Princeton University Press.

⁷ Jervis, Robert (1984): *The Illogic of American Nuclear Strategy*. Ithaca, NY: Cornell University Press.

⁸ Podrobně to vysvětluje Margaret Hermann ve svém díle *The Study of American FP*. In: *Routledge Handbook of American Foreign Policy*. London: Routledge.

⁹ Carr, Edward (1961): *What is history?* London, University of Cambridge – Penguin Books.

¹⁰ Gerring, John (2004): What Is a Case Study and What Is It Good for? *The American Political Science Review* vol. 98, No. 2 (May, 2004), s. 341–354.

vojáků. To jsou hlavní příčiny tohoto konkrétního případu. Teprve potom jsou zkoumány náhodné příčiny, během nichž se na veřejnosti projevila závažnost nesmiřitelného vztahu mezi nejvyššími politickými a vojenskými činiteli. Jde konkrétně o tři velké střety mezi generály a politiky (2013–2017) a také o manifesty francouzských vojáků z jara 2021, ve kterých se otevřeně píše o hrozbě občanské války a také o tom, že v takovém případě by armáda neváhala zasáhnout.

2 PŘÍČINY REVOLTY FRANCOUZSKÝCH VOJÁKŮ

Revolta francouzských vojáků má několik základních příčin, a to konkrétně historické, geopolitické, vojenskopolitické a bezpečnostně-politické. Proto o nich pojednávají následující stránky.

2.1 Historické příčiny revolty

I revolta francouzských vojáků je fenoménem, který v sobě nese „výrazný odraz minulosti“.¹¹ Ten bude zkoumán ve světle zkušeností francouzských vojáků z vojenských operací, při nichž byli nasazováni jak v islámských zemích, tak i na vlastním území. Historické zkušenosti ve vztazích mezi Francií a přistěhovalci z islámského světa hrají velice silnou úlohu.¹² Jde zejména o tři zlomové události,¹³ jež jsou hluboce zakořeněny v mentalitě všech generací Arabů, ale i jejich dětí, které už se narodily v zemích, do nichž přišli jejich rodiče, včetně Francie. Ty jsou snadno zneužitelné k vyvolávání a posilování pocitů nenávisti vůči zemi, ve které se narodili. Synové přistěhovalců z islámských zemí jsou více nihilističtí, nežli utopičtí,¹⁴ mají jen velice povrchní znalosti Koránu, jejich programem je jenom msta.

Nakolik se jedná o přístup k přistěhovalcům a k jejich chování v soudobé Francii, nelze opomenout těžké dědictví alžírské války, kterou Francie vedla v letech 1954–1962. Proti

¹¹ Montbrial, Thierry de: *La pensée et l'action*. IFRI – Institut français des relations internationales. Dostupné z: <https://www.ifri.org/fr/publications/publications-ifri/ouvrages-ifri/pensee-laction>

¹² Boniface, Pascal (2019): *Comprendre le monde: les relations internationales expliquées a tous*. Malakoff: Armand Colin, s. 201–206.

¹³ První z nich přišla hned po skončení první světové války, když Francie spolu s Velkou Británií nesplnily slib, že tyto země dostanou samostatnost jako odměnu za aktivní boj proti osmanské říši. Arabské státy to ihned označily za zradu. Druhý zlom přišel hned po skončení druhé světové války, když byl vytvořen Stát Izrael, který získal 51 % území Palestiny, což je dodnes vnímáno jako úlitba za to, že Západ nezabránil genocidě Židů. A nakonec Boniface upozorňuje na to, že Západ, Francii nevymáhá, dlouhodobě podporuje Stát Izrael, což je mezi Araby vnímáno jako velké pokrytectví a také jako vážná nespravedlivost a křivda.

¹⁴ Olivier Roy: « Le djihadisme est une révolte générationnelle ». *Le Monde*, 23. 11. 2016. Dostupné z: https://www.lemonde.fr/idees/article/2015/11/24/le-djihadisme-une-revolte-generationnelle-et-nihiliste_4815992_3232.html

sobě měla alžírské vzbouřence, kteří v rámci Fronty národního osvobození (FLN) a Armády národního osvobození (ALN) bojovali za nezávislost. Byla to typická asymetrická válka se spoustou obětí (250 000 Alžířanů vs. 26 000 Francouzů), přičemž obě strany se vzájemně obviňovaly ze zločinů proti lidskosti.

Francie do této války vysílala nejen vojáky z povolání, ale také povolance, kterým postupně prodlužovala dobu jejich služby.¹⁵ Alžírským válčištěm prošlo přes 1,5 milionu francouzských vojáků,¹⁶ v roce 1959 jich tam naráz bylo až 800 000, což byla největší armáda, která kdy operovala na koloniálním území. Ve velitelských funkcích se tam vystřídal celkem 60 generálů, téměř tisícovka plukovníků a podplukovníků, 1 500 majorů atd. Ti byli v naprosté většině přesvědčeni, že v Alžírsku bojovali za Francouzskou republiku a za její základní hodnoty. V rámci nemilosrdných bojů se řada z nich uchylovala i k mučení a k popravám vojáků ALN, kteří se provinili na francouzských vojácích nebo i na alžírských civilistech, například umísťováním výbušných nástrah, což byly prvky teroristické taktiky.

Účast na alžírské válce byla pro francouzské vojáky odrazovým můstkem pro kariérní postup po návratu do Francie, a tak se ještě na počátku tohoto století ve Francii používal pojem „generace velitelů z alžírské války.“ Její příslušníci ještě stihli ovlivňovat i ty důstojníky (včetně budoucích generálů), kteří svoji službu začínali na přelomu 70. a 80. let minulého století. Přenášeli na ně vlastní republikánské hodnoty, pojetí disciplíny včetně drillu, smyslu pro povinnost i vztahu k přistěhovalcům z Alžírska. Jeden z aktivních aktérů, generál Christian Piquemal, dokonce ještě stihl v Alžírsku sloužit, a to u 2. výsadkového pluku Cizinecké legie. Okamžitě po odchodu do civilu se stal aktivním bojovníkem proti přistěholectví.

V neposlední řadě jde o to, že alžírská válka měla zásadní dopady na vnitřní politiku Francie. Urychlila krizi IV. republiky (1945–1958), která byla typickou parlamentní demokracií a vyznačovala se častým střídáním vlád a nejistotou. Vše vyústilo do stavu, za kterého byl povolán generál Charles de Gaulle. Ten prosadil schválení nové ústavy, která v zemi zavedla prezidentský režim. Od té doby se datuje V. republika. V tomto směru se Francie inspirovala politickým systémem v USA, který je nazýván jako prezidentský. Zachovala si však své specifikum: má funkci premiéra (doslova první ministr), jehož úkolem je vykonávat rozhodnutí, která jsou přijata na jednání Rady ministrů, jejímž předsedou je prezident republiky.

2.2 Geopolitické příčiny revolty

Revolta francouzských vojáků má i svůj geopolitický rozměr, v němž se odráží „ideologie vztahující se k určitému území“.¹⁷ Prvním územím je Sahel, který se stal rozsáhlou

¹⁵ Jacques de Saint Victor: « Algérie : une guerre d'appelés », *Le Figaro*, 20. 3. 2012.

¹⁶ Guy Pervillé, « L'armée française au combat, de 1956 à 1962 (1992) », sur *Pour une histoire de la guerre d'Algérie*, 24. 2. 2007.

¹⁷ Montbrial, Thierry de (2017): *Vivre le temps des troubles*. Paris: Albin Michel, s. 113–114.

základnou teroristických organizací, jež tam připravují teroristické útoky na země západní Evropy, Francii nevyjímaje.¹⁸ A druhým územím je samotná Francie, kde se stále více rozšiřují tzv. kapsy, které se de facto vymykly jakékoli kontrole ze strany státu a kde platí nikoli zákony republiky, ale zákony přistěhovalců. V těchto kapsách se stále více prosazují tzv. identitární diskurzy¹⁹ založené především na náboženském přesvědčení. Navíc je Francie v rámci celé Evropy zemí s nejdelší přistěhovalickou tradicí, především s imigranty, kteří přišli z islámského světa. Ti, na rozdíl od jiných přistěhovalců, nemají zájem ani o integraci, ani o asimilaci. Naopak se sdružují do svých uzavřených oblastí, kterým se říká „citlivé čtvrti“, v nichž se žije jako v islámském světě.²⁰ A právě v tomto bodu spočívá první základní úskalí: naprostá většina Francouzů (94 %) je přesvědčena,²¹ že ti, kdo přicházejí do jejich země, by se měli přizpůsobit francouzskému životnímu způsobu, zatímco přistěhovalci trvají na svých vlastních hodnotách.²²

2.3 Vojenskopolitické příčiny revolty

Všichni francouzští vojáci se velice často odvolávají na poznatky, které získali během vojenských operací v Africe a v oblasti Blízkého východu a Afghánistánu. Ta nejdelší z nich, ISAF, proběhla v Afghánistánu a měla jasný mandát RB OSN.²³ V jejím rámci byly nasazeny vzdušné síly,²⁴ jednotky Národního četnictva, speciální síly, výsadkáři a příslušníci zpravodajské služby. Celkově bylo v této zemi zabito 89 vojáků (nejvíce pak v roce 2011, kdy tam padlo celkem 26 vojáků). Finanční náklady francouzské účasti se každoročně pohybovaly okolo půl miliardy Euro. Během svého nasazení francouzští vojáci s narůstajícím znepokojením sledovali zhoršování tamní situace, zejména pak po roce 2007, kdy několik jejich kamarádů bylo zabito při sebevražedných útocích, které mají maximální účinnost při minimálních nákladech. Velice deprimující pro ně byl žalostný stav Afghánské národní armády, stejně jako laxnost vojáků některých spojeneckých zemí.

Zvláště kriticky se vzpomíná na dva případy: v provincii Uruzgán, kde Italové platili Talibanům za to, že s nimi nebudou bojovat, a kde Holanďané zůstávali uzavřeni na svých opevněných základnách a nevyvíjeli činnost k udržení svého prostoru odpovědnosti.²⁵

¹⁸ Tamtéž: 163.

¹⁹ Tamtéž: 155–156.

²⁰ Wihtol de Wenden, Catherine (2019): *Géopolitique des migrations: 40 fiches illustrées pour comprendre le monde*. Paris: Eyrolles, s. 64–65.

²¹ « Rapport Racisme 2011 CNCDH » *La lutte contre le racisme, l'antisémitisme et la xénophobie – Année 2011*.

²² Tribalat, Michèle (2013): *Assimilation: La fin du modèle français*. Paris, Éditions de Toucan.

²³ Byly to rezoluce 1378 (2001) and 1383 (2001).

²⁴ Afghanistan : relève des Rafale par trois Mirage F1 CR [archive]. État-major des armées, 20 mai 2009.

²⁵ Chaliand, Gérard (2016): *Pourquoi perd-on la guerre ? : Un nouvel art occidental*. Paris: Odile Jacob, s. 138–139.

Překotný ústup NATO z této země v roce 2021 vyvolal v celé Francii velice silné rozčarování.²⁶ Dlouholetý velitel francouzských speciálních sil ve své knize píše o tom, že právě v Afghánistánu se francouzští vojáci téměř denně setkávali se zvrácenou krutostí džihádistických teroristů, kteří zabíjeli civilní obyvatelstvo své vlastní země, přičemž jejich krédem bylo čím více mrtvých, tím větší spokojenost. Nedílně s tím viděli i to, že tamní vojáci byli nedostatečně vyzbrojeni, vycvičeni a motivováni.²⁷

V roce 2013 byla ve Středoafričské republice (SAR) zahájena operace Sangaris, jejíž hlavní pozornost se zaměřila na ochranu civilního obyvatelstva a obnovení bezpečnosti a veřejného pořádku. Ve stejném roce byla zahájena operace Serval (od roku 2014 přeformátována na Barkhane) v Mali, kde francouzští vojáci zasahovali proti organizaci AQMI (Al-Káida v islámském Magrebu), protože panovaly obavy, že by mohlo dojít k „afghanizaci“ této významné africké země.²⁸ Pobyt v této zemi francouzským vojákům ukázal, že v takové bídě má tamní obyvatelstvo pouze tři možnosti: stát se obchodníkem, pašerákem nebo džihádistickým teroristou. A nedílně s tím se poučila o tom, že pokud nevystihnou správnou dobu k odchodu, budou v zemi vnímáni jako okupanti.²⁹

2.4 Bezpečnostně-politické příčiny revolty

Ještě před necelými deseti lety tehdejší prezident Francois Hollande veřejně vyjadřoval optimistický názor, že demokracie a islám se mohou vzájemně doplňovat.³⁰ To odpovídalo době, kdy Francie, na rozdíl od Španělska a Velké Británie, byla *ušetřena velkých teroristických útoků, které zasazovali synové přistěhovalců*, tzv. *home grown terrorists*.³¹ Ale přesně v polovině minulého desetiletí nastal zásadní zlom, protože Francie začala vojensky intervenovat v islámských zemích, konkrétně v Mali, ve Středoafričské republice a zejména v Sýrii. Po těchto intervencích následovala pomsta z kategorie zvané *conflict generated terror*,³² tedy terorismus vyvolaný vojenským konfliktem.

²⁶ Marie-Laurence Dalle (2021): « 89 soldats français sont morts pour rien » dit le père d'un soldat charentais-maritime décédé en Afghanistan. *France Bleu La Rochelle*, 16. 8. 2021.

²⁷ Général Christophe Gomart (2020): *Soldat de l'ombre. Au cœur des forces spéciales*. Paris: Tallandier, s. 123.

²⁸ Rocard, Michel (2013): Et si l'intervention au Mali ouvrait la porte des réformateurs en islam. *Le Monde*, 5. 2. 2013.

²⁹ Général Christophe Gomart: *Soldat de l'ombre*, op. cit., s. 228–229.

³⁰ Hollande, François (2013): L'islam et la démocratie sont compatibles. *Le360*, 14. 7. 2013. Dostupné z: <https://fr.le360.ma/politique/francois-hollande-lislam-et-la-democratie-sont-compatibles-1496>.

³¹ Altunbas, Yener–Thornton, John (2011): Are Homegrown Islamic Terrorists Different? Some UK Evidence. *Southern Economic Journal*, Vol. 78, No. 2 (October 2011), s. 262–272.

³² Stepanova, Ekaterina (2003): *Anti-terrorism and Peace-building During and After Conflict*. Stockholm: SIPRI.

Nejprve to byl *útok v Bataclanu dne 13. 11. 2015*.³³ Pak následoval útok v Nice,³⁴ který byl záměrně spáchán v den státního svátku (14. 7. 2016), kdy jeden přistěhovalecký desperát najel kamionem do davů lidí. To *mělo* doslova devastující politický dopad – diskreditaci tehdejší socialistické vlády. Její premiér Manuel Valls byl v Nice vypískán a nakonec podal demisi. Navíc propadl v následujících volbách a z politiky se zcela vytratil. Další šokující úder přišel 26. 7. 2016, v den svátku svaté Anny, babičky Ježíše Krista, kdy dva mladí džihádisté, již narození ve Francii, v malém bretaňském městě Saint-Étienne-du-Rouvray bestialně podřezali šestaosmdesátiletého katolického kněze.³⁵ Při svém útoku vykřikovali, že se mstí za Sýrii a že teroristické útoky budou pokračovat tak dlouho, jak dlouho budou padat francouzské bomby na tuto významnou arabskou zemi. Další krutý útok se odehrál ve Štrasburku, kde další syn přistěhovalců zastřelil pět lidí na vánočním trhu.³⁶ Teroristické útoky posledních šesti let ukázaly, že Francie je v dnešní Evropě prvořadým cílem, především z toho důvodu, že je bývalou koloniální velmocí.³⁷ Navíc útoky zasazují ti, kteří se ve Francii už narodili, ale pak se zradikalizovali.³⁸

Teroristické útoky po roce 2015 poskytly nové argumenty těm akademikům a odborníkům, kteří jsou velice kritičtí k přistěhovalcům a jejich působení v zemi. Místo v jejich čele zaujal Stephen Smith se svojí monografií nazvanou *Nával do Evropy*,³⁹ jež byla oceněna několika významnými cenami, včetně Velké ceny Francouzské akademie. Smith argumentuje, že ve Francii je celkem 8 milionů přistěhovalců, což představuje 12 % všeho obyvatelstva. Otevřeně píše, že jich je mnoho, a to nejen ve Francii, ale v celé Evropě. Tvrdí, že nastává „velké přemístění“ z Afriky do Evropy a že do roku 2050 bude na Afričany připadat 25 % obyvatelstva EU, tedy až 200 milionů. Jako první použil velice vyhraněné sousloví „hordy přistěhovalců a nových barbarů“ a navíc napsal, že přistěhovalci budou vytvářet diaspory jako předmostí pro další pronikání. Varuje, že se vytvoří Euroafrika, což bude konec evropského sociálního modelu a evropské bezpečnosti. Islám považuje za vážnou bezpečnostní hrozbu, která s sebou přinese radikálnost, nesnášenlivost a nenávist a v důsledku toho se podle něho z Evropanů stanou troglodyti, kteří se zcela uzavrou do sebe.

33 "Paris Attacks: Hollande Blames Islamic State for 'Act of War'." *BBC News*, 14. 11. 2015. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-34820016>.

34 Vantighem, Vincent–Aballain, Olivier (2016): "Attentat de Nice: Comment un camion de location est devenu une arme meurtrière". *20 Minutes*, 15. 7. 2016.

35 Prêtre tué à Saint-Étienne-du-Rouvray: ce que l'on sait. *Le Monde*, 27. 7. 2016.

36 Fusillade à Strasbourg: deux morts et plusieurs blessés, la piste terroriste évoquée. *L'Orient-Le Jour*, 11. 12. 2018. Dostupné z: <https://www.lorientlejour.com/article/1147886/fusillade-a-strasbourg-deux-mort-et-onze-blesses-la-piste-terroriste-evoquee.html>

37 Gomart, Thomas (2019): *L'Affolement du monde: 10 enjeux géopolitiques*. Paris: Tallandier, s. 277.

38 Hecker, Marc (2017): Intérêt national et terrorisme : la France face à Daech in Thierry de Montbrial et Thomas Gomart, Notre intérêt national. Quelle politique étrangère pour la France?, Odile Jacob, 2017.

39 Smith, Stephen (2018): *La Ruée vers l'Europe. La Jeune Afrique en route pour le Vieux Continent*. Paris: Éditions Grasset.

Smithovy myšlenky byly od samého počátku velice kontroverzní. Odpůrci mu vytýkají, že vyznává komplotistickou doktrínu, že je otevřeně xenofobní a že šíří strach.⁴⁰ Mají mu za zlé, že považuje nárůst terorismu za výsledek zvyšujícího se počtu přistěhovalců a že okázale odmítá politickou korektnost. Naopak jeho stoupenci píší o pilířové knize, kterou si musí přečíst každý, kdo se touto problematikou chce zabývat.⁴¹ Ale tato kniha je ve Francii hodně čtena, s jasným uznáním ji citoval i sám prezident Macron.⁴²

3 Hlavní dějství revolty francouzských vojáků

Z výše uvedeného vyplývá, že revolta francouzských vojáků nebyla ničím náhodným. Měla své hlavní příčiny, které byly podrobně rozebírány ve třech výše zmiňovaných rovinách (historické, geopolitické, bezpečnostně-politické). Pak záleželo jen na tzv. náhodných příčinách, které sice nemohou být zobecňovány, ale které se odvíjejí od rozhodnutí konkrétních autorů a od jejich činů, na něž pak navazují odpovědi jejich odpůrců. Ty budou analyzovány na dalších stránkách pojednávajících o konkrétních střetech mezi hlavními aktéry, jež se odehrávaly ve třech hlavních dějstvích.

3.1 První dějství v roce 2013: generál Bertrand Soubelet vs. Manuel Valls

Hlavním aktérem prvního střetu mezi politiky a generalitou se stal Bertrand Soubelet, první francouzský generál, který začal otevřeně upozorňovat na vážné problémy v přistěhovaleckých čtvrtích ve Francii. Narodil se v roce 1959, je absolventem slavné vojenské školy v Saint-Cyr, původně byl dělostřelec. V posledních letech studené války dokonce sloužil u 2. armádního sboru na území SRN, který se v té době připravoval na boj proti tehdejší 4. armádě ČSLA, jejíž velitelství se nacházelo v jihočeském městě Písek. Po skončení studené války mladý major Soubelet přešel k francouzskému četnictvu (*Gendarmerie nationale*). Postupně velel různým jednotkám a oblastem po celé Francii, ale i v zámoří. Svoji zemi tak poznal velice dobře a každodenně se setkával se zhoršující se bezpečnostní situací v přistěhovaleckých čtvrtích a oblastech, ve kterých přestávají platit francouzské zákony. Byl v každodenním styku s prefekty, starosty, poslanci i ministry, byl konfrontován s jejich pokryteckým a vyhýbavým přístupem k problémům, které s sebou nezvládnutá přistěhovalecká politika země přinesla.⁴³ Za svoji příkladnou službu

⁴⁰ Héran, François (2018): « Comment se fabrique un oracle ». *La Vie des Idées*, 18. 9. 2018 (lire en ligne [archive], zobrazeno 23. 1. 2019).

⁴¹ Bastié, Eugénie (2018): « Tribalat, Guilluy, Smith, victimes de l'universitairement correct ? ». *Le Figaro*, 22.–23. 12. 2018, s. 13.

⁴² Immigration: les thèses à rebours de Stephen Smith, l'africaniste cité par Macron [archive]. *Figaro*, 16. 4. 2018.

⁴³ Les quatre vérités du « général courage ». *Le Télégramme*, 17. 3. 2016.

obdržel nejvyšší státní vyznamenání: je rytířem Národního řádu za zásluhy a důstojníkem Čestné legie.

Nakonec dosáhl hodnosti sborového generála (ve Francii to jsou čtyři hvězdičky) a zodpovídal za operační nasazení veškerého četnictva. Z titulu této funkce již v prosinci roku 2013 vystoupil v komisi pro právní záležitosti Poslanecké sněmovny. Bylo to ještě před vypuknutím výše zmiňované série teroristických útoků. Přísahal, že bude „mluvit pravdu, plnou pravdu a nic než pravdu“⁴⁴ a hned potom na rovinu řekl, že boj proti každodenní zločinnosti je ve Francii již po dlouhá léta nekoherentní a že neodpovídá vážnosti situace. Toto své vystoupení pak popsal v knize nazvané *Vše, o čem je lepší nemluvit*.⁴⁵ Před příslušnou sněmovní komisí kritizoval zejména zrušení šesti tisíc míst v řadách četnictva, složité byrokratické postupy, bezbrannost justice, když viníci mají větší práva na ochranu než oběti, přičemž četnictvo je proti organizovanému zločinu stále více bezmocné. Navíc se v té době již rozmáhaly přímé útoky náctiletých gangsterů z přistěhovaleckého prostředí na francouzské četníky a policisty.⁴⁶ Tváří v tvář této sílící hrozbě se generál Soubelet stále důrazněji vymezoval proti politikaření, nedostatku odvahy a proti nedodržování zásady, že čím více se odkládá řešení problémů, tím naléhavějšími se pak stávají.⁴⁷

Generál Bertrand Soubelet jako první francouzský generál veřejně zpochybnil pravidlo francouzského politického systému, že vojáci by se k politice vůbec neměli vyjadřovat a měli by se zdržet jakýchkoli komentářů. Pokud toto nepsané pravidlo nedodrží, podstupují riziko, že budou kázeňsky potrestáni, nebo dokonce mohou být propuštěni do výsluby a zbaveni všech výhod. V případě generála Soubeleta se to projevilo zejména tvrdými útoky tehdejšího ministra vnitra, kterým byl Manuel Valls, relativně mladý (v té době mu bylo 50 let), ale mimořádně ctižádostivý, průbojný a důrazný politik, člen Socialistické strany (PS). V letech 2012–2014 byl mocným ministrem vnitra, další dva roky (2014–2016) dokonce zastával funkci premiéra a chystal se, že v roce 2017 bude kandidovat na funkci prezidenta republiky.⁴⁸ Pod jeho tlakem rada ministrů 30. 7. 2014 rozhodla, aby byl generál Bertrand Soubelet odvolán ze své pozice a převelen na velitelství četnictva do zámoří.

Tažení ministra Vallse proti generálu Soubeletovi mělo ale velký politický význam – díky němu se vytvořilo základní „rozestavení“ na politické šachovnici: na jedné straně stojí sebevědomí, hodně ctižádostiví, povětšinou mladí a přímočaří politici. Na druhé straně jsou generálové, kteří kladou důraz na tradiční hodnoty – na republiku a na službu vlasti. Ve jménu těchto hodnot odmítají mlčet a stále důrazněji dávají najevo svoji

⁴⁴ Malafaye, Alexandre (2016): « Éviction du Général Soubelet: comment éviter la répétition d'un tel gâchis ? ». *FigaroVox*, 26. 4. 2016.

⁴⁵ Soubelet, Bertrand (2016): *Tout ce qu'il ne faut pas dire*. Paris: Plon.

⁴⁶ Hofstein, Cyril (2016): Délinquance : le cri d'alarme d'un grand patron de la gendarmerie. *FigaroVox*, 18. 3. 2016.

⁴⁷ Général Soubelet: « Ceux qui agressent les policiers n'ont aucune circonstance atténuante ». *FigaroVox/Tribune*, 29. 4. 2020.

⁴⁸ Dnes už víme, že jej vypískali rozhořčení obyvatelé města Nice při jeho frázovitém projevu po tamním teroristickém útoku, což zahájilo jeho pád do politické bezvýznamnosti.

nespokojenost. Generál Soubelet se okamžitě po svém střetu s politickou mocí stal hrdinou a ikonou v očích všech francouzských četníků i vojáků,⁴⁹ dostal přezdívku Generál Odvaha.⁵⁰ Ještě jako velitel četnictva v zámoří vydal další knihu, kterou nazval: Bez autority není svobody.⁵¹ Ta byla okamžitě hodnocena jako esej programového charakteru varující politické představitele před fatálními ústupky a chybami na poli přistěhovalecké politiky.⁵²

Generál Soubelet důrazně připomněl rozsáhlé vojenské operace, během nichž byly FOS nasazeny proti silám globálního terorismu a džihádismu přímo v místech svého vzniku. A připomenul skutečnost, že z těchto míst přichází i dlouhodobý a systematický útok na Francii, na její základní hodnoty, na její způsob života. Jednoznačně odmítl negativní dopady nevládnuté přistěhovalecké politiky, zejména pak prosazování islámských svátků do života celé Francie, odlišné stravování ve školních i ve vojenských kantýnách, přizpůsobování pracovní doby islámským svátkům atd. A kategoricky odsoudil sílící útoky proti symbolům Francie, jimiž jsou státní vlajka, hymna, radnice.⁵³ Po vydání této knihy následovalo zásadní politické rozhodnutí: generál Odvaha byl odvolán i ze své funkce v zámoří a „byl odejit“ do civilu.⁵⁴ Jeho služební i politický příběh se stal dalším důležitým mezníkem v procesu sílícího napětí mezi francouzskými politiky a vojáky.

3.2 Generál Christian Piquemal jako nejradikálnější ze všech vzbouřenců

Ve stejném roce jako generál Soubelet začal „protestovat“ proti nevládnuté přistěhovalecké politice i další generál, a to Christian Piquemal. Je nejstarší ze všech revoltujících, narodil se už v roce 1940. Od počátku sloužil u Cizinecké legie, zastával funkce od velitele čety, přes náčelníka tělesné přípravy legionářů, velitele praporu a posléze i pluku (v Guyaně). V letech 1989–1992 působil v Paříži jako zástupce vedoucího vojenské kanceláře tří po sobě jdoucích premiérů za PS.⁵⁵ Zde měl ve své zodpovědnosti pozemní vojsko

⁴⁹ Christophe Cornevin: Bertrand Soubelet, l'iconoclaste général de gendarmerie, va être écarté. *FigaroVox*, 14. 4. 2016.

⁵⁰ Le «général courage» Bertrand Soubelet avait. *Le Figaro*, 12. 8. 2021. Dostupné z: https://m.facebook.com/lefigaro/posts/10152243114891339/?refsrc=deprecated&_rdr.

⁵¹ Soubelet, Bertrand (2017): *Sans autorité, quelle liberté?* Les Éditions de l'Observatoire.

⁵² Marechal, Édouard de: « Laïcité, immigration, sécurité : les vérités dérangeantes du Général Soubelet ». *Le Figaro*, 4. 4. 2017.

⁵³ Pod trikolorou během pohnutých dějin bojovaly a své životy pokládaly miliony Francouzů, proto vojáci doslova lomcuje vztek, když vidí, jak ji zneuctívají výrostci v přistěhovaleckých čtvrtích. Hymna (*La Marseillaise*) se hraje při významných příležitostech, a proto jsou vojáci pobouřeni, když při ní synové přistěhovalců pískají. Radnice jsou symbolem francouzské demokracie, a proto francouzští vojáci zuří, když někdo útočí na tyto symboly. Všechny podobné činy berou jako útoky na výsostné symboly národní hrdosti.

⁵⁴ Le général Soubelet, numéro 3 de la gendarmerie, perd son poste après un livre très critique. *Le Monde* avec AFP, 24. 4. 2016.

⁵⁵ Byli jimi Michel Rocard, Édith Cresson a Pierre Bérégovoy.

a dennodenně se setkával se stylem práce politických elit své země. Svoji vojenskou kariéru ukončil ve velice uznávané funkci velitele Cizinecké legie v hodnosti sborového generála. Také on je nositelem Národního řádu za zásluhy a Řádu Čestné legie.

Okamžitě po odchodu do výslužby se silně zradikalizoval. Stal se předsedou Sdružení občanů – vlastenců, jehož hlavním cílem je „chránit a obnovovat hodnoty, na kterých spočívá velikost Francie a její úloha ve světě“.⁵⁶ Zcela převzal stanoviska francouzské krajní pravice,⁵⁷ zejména pak tezi, že Francie je ohrožena tím, že ji nahradí přistěhovalecké národy, a proto musí bojovat o zachování své národní identity.⁵⁸ Ihned se postavil do čela boje „proti islamizaci vlasti“ a okamžitě se, i díky tomu, že dlouhá léta zastával funkci předsedy Sdružení francouzských výsadkářů,⁵⁹ stal ikonickou postavou.⁶⁰ Začal vystupovat na akcích, které spolupořádala známá protipřistěhovalecká organizace Pegida. Na počátku února 2016 účastnil i protestní akce pořádané v severofrancouzském městě Calais, kde se nacházel přistěhovalecký tábor nazývaný Džungle.⁶¹ Tehdejší ministr obrany Jean-Yves Le Drian⁶² prosadil, aby byl generál Piquemal vyškrtnut z tzv. druhé sekce vojáků v záloze, což mj. znamená, že už nikdy nesmí na veřejnosti vystupovat v uniformě.⁶³

3.3 Druhé dějství v roce 2016: Alain Juppé vs. Vincent Desportes

Druhý střet vyvolal Alain Juppé, dlouholetý starosta Bordeaux⁶⁴ (2006–2019), který během své mimořádně bohaté politické kariéry zastával i posty ministra zahraničních věcí (1993–1995 a 2011–2012), ministra obrany (2010–2011) a v letech 1995–1997 byl i premiérem, kterého si vybral nastupující prezident Jacques Chirac. Je to jeden z politiků, kterým se ve Francii říká „těžké váhy“. Proto také v roce 2016 ohlásil svoji kandidaturu do prezidentských voleb 2017 a v dubnu 2016 se při jedné z debat se studenty vyjádřil i k otázce týkající se generála Soubeleta. V zápalu boje řekl, že „voják to má stejné jako

⁵⁶ « À propos de Calais », sur cercle-citoyens-patriotes.fr. Blog du Cercle des “citoyens-patriotes”, únor 2016.

⁵⁷ « Qui est le général Piquemal, nouvel étendard de l'extrême droite ? » [archive]. *Europe1.fr*, 8. 2. 2016.

⁵⁸ Camus, Renaud (2020): *Velká výměna*. Podlesí: Dauphin. Originál: Camus, Renaud (2011): *Le Grand Remplacement*. Neuilly-sur-Seine: éd. David Reinharc.

⁵⁹ *Historique de l'UNP*. *unp74.org*. Union nationale des parachutistes, section Robert-Duret, Haute-Savoie.

⁶⁰ *Avec le général Piquemal, l'extrême droite s'est trouvé une icône quatre étoiles* » [archive]. *francetvinfo.fr*, 9. 2. 2016.

⁶¹ A. Del., O. P. et T. B.: « Calais : une vingtaine d'interpellés, dont le général Piquemal, au cours du rassemblement anti-migrants de PEGIDA » [archive]. *lavoixdunord.fr*, 6. 2. 2016.

⁶² Tehdy byl ještě členem PS, ale po roce 2017 vstoupil do Macronova hnutí REM a od té doby zastává funkci ministra zahraničních věcí.

⁶³ « Le Drian demande la mise à la retraite du général Piquemal » [archive]. *bfmtv.com*, 7. 3. 2016.

⁶⁴ Deváté nejlidnatější město ve Francii, je považováno za hlavní město světového vinařství.

ministr: buďto sklapne, nebo se sbalí a odejde“.⁶⁵ Pak sice nad svým výrokem vyjádřil politování,⁶⁶ ale vyřčené slovo už nelze vzít zpět, a tak začal další přímý a ostrý střet mezi politiky a generály.

Za svého kamaráda se ihned postavil divizní generál (ve Francii to jsou 4 hvězdičky) Vincent Desportes, narozený v roce 1953, který během své kariéry zastával funkci velitele tankového pluku, velitele střediska pro přípravu vojenských doktrín a na konci kariéry i velitele slavné Válečné školy v Paříži (Collège interarmées de défense, CID). Pět let strávil v USA, stal se velice uznávaným odborníkem na vojenství a doktrínu této země. Je také autorem několika knih a pojednání o strategii. V nejúspěšnější z těchto knih⁶⁷ zdůraznil, že myslet strategicky znamená zbavit se uzavřenosti v normovaných procesech a anticipovat jednání protivníka.⁶⁸ A vůbec nejdůležitější jeho myšlenkou je rozdíl mezi politikou a vojenskou strategií. V prvním případě jsou horizontem každé příští volby, zatímco ve druhém případě jde o střednědobé a dlouhodobé záměry, jde o postavení Francie ve světě, o to, jakou úlohu v něm bude hrát.

Svoji posedlost strategií znovu potvrdil v dubnu 2008 v rozhovoru pro prestižní pařížský odpoledník *Le Monde*, v němž vyjádřil výhrady ke způsobu, jakým USA vedly válku v Afghánistánu.⁶⁹ Za to byl nakonec na popud tehdejšího ministra obrany, kterým byl Hervé Morin,⁷⁰ pokárán, **následně opustil armádu** a odešel do výslužby. Přitom se vůbec nevyjadřoval k politice ani k vojenské strategii své země a nekritizoval válku v Afghánistánu jako takovou, ale dvojsmyslnost jejího vedení a její kontraproduktivní dopady. K událostem kolem jeho odchodu se okamžitě vyjádřila francouzská protipřistěhovalecká pravice. Jeden z jejích hlavních ideologů, ekonom Jacques Sapir, napsal, že se ukázalo, že francouzští generálové mají jen dvě možnosti: buďto jsou proameričtí, nebo musejí odejít.⁷¹

V reakci na Juppého výpad proti vojákům napsal generál Desportes, již jako voják ve výslužbě, otevřený dopis nazvaný „Mýlíte se, pane Juppé“.⁷² Z hlediska formálního

⁶⁵ Un militaire c'est comme un ministre: ça ferme sa gueule, 26. 4. 2016. Dostupné z: <https://www.assogendarmesetcitoyens.com>

⁶⁶ Quinault-Maupoil, Tristan (2016): Juppé «regrette» d'avoir demandé aux militaires de «fermer leur gueule». *Le Figaro*, 12. 5. 2016.

⁶⁷ Desportes, Vincent (2019): *Entrer en stratégie*. Éditeur: Robert Laffont. Paris.

⁶⁸ Decidere Entrer en stratégie. Modeler le présent pour bâtir l'avenir. Propos recueillis par Suivre cet auteur Nicolas Moinet. *Prospective et stratégie* 2019/1 (Numéro 10), s. 115–119.

⁶⁹ Desportes, Vincent: “Il est urgent de penser la guerre autrement.” La Commission du Livre blanc sur la défense devrait, d'ici à la mi-juin, rendre ses conclusions. Mais le pays est-il conscient des enjeux? Aujourd'hui, la sécurité se construit loin du territoire national. Propos recueillis par Laurent Zecchini, 26. 4. 2008.

⁷⁰ Funkci zastával v letech 2007–2010, když byl prezidentem země Nicolas Sarkozy; jednal s jeho plným vědomím.

⁷¹ Sapir, Jacques (2010): « Sois pro-américain ou tais toi ! » Ambassade de France aux États-Unis d'Amérique Morin sanctionne Desportes. *Marianne.net*, 6. 7. 2010. Dostupné z: https://www.marianne.net/Morin-sanctionne-Desportes-Sois-pro-america-in-ou-tais-toi-_a194919.html

⁷² Général Desportes: « Vous avez tort, Monsieur Juppé ! » *Le Monde*, 4. 5. 2016. Dostupné z: https://www.lemonde.fr/idees/article/2016/05/04/le-general-vincent-desportes-vous-avez-tort-monsieur-juppe_4913212_3232.html

v něm zásadně používal oslovení „pane Juppé“, ani jednou jej neoslovil „pane premiére“, což je jinak ve Francii běžné. Generál Desportes napsal, že Alain Juppé se zmýlil v samé podstatě věci: ministr se pohybuje ve velice proměnlivém politickém prostředí a je zodpovědný prezidentu republiky, zatímco voják (a hlavně pak generál) je zodpovědný své zemi, svému národu, jeho zájmům a hodnotám. Z toho vyvodil, že voják se musí ozvat vždy, když je nutné prokázat věrnost výše zmiňovaným hodnotám. Dále Juppému vytkl neúctu k těm, kteří celý svůj život zasvětili službě vlasti, a tak mají nejen právo, ale i povinnost sdělovat národu to, co sami vědí, zejména co se týče bezpečnostních hrozeb a podmínek nasazování ozbrojených sil. A za třetí Juppého upozornil, že armádě se stále snižují rozpočtové zdroje.⁷³ Neprodleně jej zkritizoval za to, že ve své programové knize,⁷⁴ nazvané *Silný stát* jako svůj cíl, armádě věnoval jen velice okrajovou zmínku.

Polemika, kterou vedli prezidentský kandidát Alain Juppé a generál Desportes ukázala, že francouzská generalita už odmítá být tím, čím byla ještě za studené války, kdy se jí říkalo „Velká němá“. Dnes už nechce mlčet, chce se vyjadřovat k tomu, co se děje kolem ní, k charakteru a naléhavosti bezpečnostních hrozeb, k hlavním otázkám doktrinního charakteru a k financování a modernizaci armády.

3.4 Třetí dějství: prezident Macron vs. armádní generál de Villiers

Třetí a doposud nejvážnější dějství začalo na počátku července 2017, když prezident Emmanuel Macron, který byl ve funkci teprve dva měsíce, začal uplatňovat svoji strategii plošného seškrťávání státních výdajů a chtěl ji aplikovat i na FOS. Jeho tehdejší ministr financí Gérard Darmanin (nar. 1982, dnes je ministrem vnitra) rozhodl, že armádní rozpočet zkrátí o 850 milionů EUR. To znamenalo rušení už odsouhlasených nákupů zbraňových systémů a také některých plánovaných operací.

Proti tomu se neprodleně ozval tehdejší náčelník generálního štábu armádní generál (ve Francii to je 5 hvězdiček) Pierre de Villiers. Je to bývalý velitel praporu i brigády, byl v misích v Afghánistánu a Kosovu, zastával funkci šéfa vojenské kanceláře několika premiérů. Po převzetí nejvyšší vojenské funkce v roce 2014 řídil nasazení jednotek v Sýrii, v Sahelu a ve Středoafričské republice. V době Macronova nástupu byl ve funkci už čtvrtým rokem, a tak na zasedání vojenského výboru Národního shromáždění připomněl, kolik projektů se za tu dobu zrušilo, kolik vojáků muselo odejít do civilu, jak moc to armádu oslabilo. Na závěr poznamenal, že takto se sebou zemetat nenechá. Třebaže toto jednání

⁷³ Le général Desportes s'en prend à Alain Juppé: "Vous avez tort". *FranceSoir*, 4. 5. 2016. Dostupné z: <https://www.francesoir.fr/politique-france/le-general-desportes-sen-prend-alain-juppe-vous-avez-tor>

⁷⁴ Juppé, Alain (2016): *Pour un Etat fort*. Paris: Édition Jean-Claude Lattès.

bylo neveřejné, stěny měly uši a vzápětí o tomto vyhlášení referoval prestižní deník *Le Monde*.⁷⁵ A pak již následovala msta nové vládní garnitury.

Odehrála se v předvečer státního svátku v zahradě ministerstva obrany během slavnostního setkání nového prezidenta, premiéra a ministra obrany s nejvyššími činiteli francouzské generality, přítomni byli i představitelé spojeneckých armád pozvaných na slavnostní přehlídku a také rodiče padlých vojáků. Prezident Macron nejprve důrazně vyhlásil, že on je nadřízeným všech generálů, že je jejich vrchním velitelem, a proto nestrpí, aby se o strategických rozhodnutích hovořilo na veřejnosti, a bude důsledně trvat na zdrženlivosti všech generálů. Takto ostré vyhlášení všichni francouzští generálové vnímali jako ponížení ze strany velmi mladého politika, který se bez náležité průpravy (např. nikdy nebyl starostou ani poslancem) dostal až na samý vrchol mocenské pyramidy. Od té doby mu říkají „Jupiter“, což má dva významy. Za prvé se tak oficiálně jmenuje velitelské stanovištěm pod sídlem prezidenta republiky, za druhé je to označení pro narcise, který se chová, jako kdyby se na Zemi snesl z nebeských výšin se spasitelským posláním.

Nakonec se armádní generál Pierre de Villiers rozhodl podat demisi a odejít do výslužby. Hned se stal dalším hrdinou a velkou ikonou francouzských vojáků. Stal se v pořadí třetím francouzským generálem, který odmítl donekonečna mlčet a veřejně se ozval ve chvíli, kdy jednání nejvyššího ústavního činitele země považoval za nepřijatelné. Jeho otevřeným sporem s prezidentem republiky se napětí dostalo na nejvyšší možnou úroveň.

3.5 Pět hlavních hodnot armádního generála de Villiers

Po odchodu do výslužby vydal armádní generál Pierre de Villiers knihu s názvem *Služba vlasti*.⁷⁶ V ní velice přesně vyjádřil své krédo oddaného vojáka, který sloužil přes 40 let. Na prvním místě to je právě služba vlasti. Ta je zakládána na sdílení altruistických a kolektivních hodnot, jež jsou společné všem příslušníkům FOS. Pak následuje přednost kolektivních hodnot a zájmů před individuálními, v jejímž rámci je osobní zájem až na druhém místě, přednost mají vždy zájmy celku, především pak ochrana vlasti, která je podle generála zanesena v DNA každého vojáka. Armáda po vojácích chce jen náročný výcvik, vysokou kázeň, časté odloučení od rodiny. Nabízí jim nepříliš vysoké platy, ale také nové dovednosti, sebeúctu, vojenské kamarádství, kdy nikdo neví, kdo mu může zachránit život. Generál zdůrazňuje, že pluk je velké společenství kamarádů, častokrát i jedna velká rodina, přičemž uniforma působí jako vyrovnávací prvek a otevírá cestu pro odborný i společenský vzestup.

Třetí velkou hodnotou je vysoká zodpovědnost každého velitele, který zodpovídá za životy svých podřízených, proto musí zvažovat rizika a přitom nesmí být nerozhodný.

⁷⁵ Royer, Solenn de–Johannès, Franck: Le général Pierre de Villiers ou la tentation d'une percée en politique. *Le Monde*, 6. 12, 2020. Dostupné z: https://www.lemonde.fr/politique/article/2020/12/06/rechercher-un-homme-providentiel-c-est-dans-l-air-du-temps-le-general-pierre-de-villiers-ou-la-tentation-d-une-percee-en-politique_6062353_823448.html

⁷⁶ Villiers, Pierre de (2017): *Servir*. Paris: Fayard.

Čtvrtou hodnotu představuje oddanost Francii, její velikosti a strategické autonomii a nezávislosti. V neposlední řadě generál zdůrazňuje povinnost každého vojenského velitele, aby se nahlas ozval vždy, když se po rozhodnutí politických autorit zvyrazňuje nepřijatelný nesoulad mezi operačními nároky a požadavky na FOS a trvalým omezováním rozpočtů na obranu, po kterém následuje uzavírání vojenských základen, rušení akvizičních programů a někdy i misí. Generálova kniha se stala velkou událostí, kupovali ji hlavně vojáci, a tak měla několik dotisků. Mnozí Francouzi v ní dokonce v roce vydání (2017) viděli program budoucího kandidáta na funkci prezidenta republiky.⁷⁷ Stala se tedy i dokumentem politického charakteru.

3.6 Manifesty francouzských vojáků

Na jaře 2021 se velkou událostí staly dva manifesty, které byly otištěny na stránkách týdeníku *Valeurs Actuelles*, což je tribuna krajní protipřistěhovalecké pravice. První z nich byl nazván „Voláme pro návratu cti těch, kteří nám vládnou“.⁷⁸ Byl adresován prezidentu republiky, všem ministrům, poslancům, senátorům a generálům. Druhý byl zveřejněn o měsíc později.⁷⁹

Hlavní myšlenky těchto manifestů byly artikulovány v pěti rovinách. První připomíná dosavadní kariéry signatářů: studium na vojenských školách, službu u útvarů po celé Francii i v zámoří, vojenské operace v islámském světě (Bosně a Hercegovině, Afghánistánu, Mali, Středoafričské republice, Libyi a Sýrii), které stály životy mnoha vojáků a ještě více zraněných. A k tomu pak ještě přistupují přímé zkušenosti s domácí situací během dlouhodobé operace *Sentinelle* (Hlídka).⁸⁰ Proto se autoři a signatáři obou manifestů označují za generaci, která prošla ohněm válek. Pateticky připomínají „tři krásné barvy“ na státní vlajce, na které přísahali i de Gaullovi vojáci. Odvolávají se na nápisy „Čest a vlast“ na bojových zástavách všech francouzských útvarů.

Druhá rovina manifestů pojmenovává hlavní negativní jevy současné Francie. Označuje je souhrnným názvem „*délitement*“, což znamená osekávání, ořezávání nebo také „salámová taktika“. Vojáci odsuzují, že z jejich země jsou dnes a denně odkrajována nová

⁷⁷ Sapin, Charles (2020): *Présidentielle 2022 : 20% des Français prêts à voter pour le général de Villiers. Le Figaro*, 20. 11. 2020.

⁷⁸ Pour un retour de l'honneur de nos gouvernants : 20 généraux appellent Macron ? défendre le patriotisme. *Valeursactuelles.com*, 22. 4. 2021. Dostupné z: <https://www.valeursactuelles.com/politique/pour-un-retour-de-lhonneur-de-nos-gouvernants-20-generaux-appellent-macron-a-defendre-le-patriotisme/>

⁷⁹ Nouvelle tribune de militaires, *20 Minutes*, 10. 5. 2021. <https://www.20minutes.fr/societe/3038631-20210510-tribune-valeurs-actuelles-hebdomadaire-publie-nouveau-texte-ecrit-militaires-activite>

⁸⁰ Je to dlouhodobá operace, během níž francouzští vojáci hlídají v polních uniformách a s nabitými automatickými zbraněmi v ulicích a hlavně na předměstích mnoha francouzských měst, ve kterých žijí téměř sami přistěhovalci. V hlavním městě Paříži hlídají v blízkosti nejvýznamnějších monumentů, jimiž jsou zejména Vítězný oblouk, Avenue de Champs-Élysées, muzeum Louvre, katedrála Notre Dame, Eiffelova věž, dále jsou nasazeni na letištích, v metru i na železničních nádražích.

území, na kterých přestávají platit zákony republiky a prosazuje se otevřené pohrdání Francií, jejími dějinami a hodnotami. Strhávají se sochy velkých postav, Francie je připravována o své dějiny a o sebeúctu. Aktéři protifrancouzského násilí jsou označováni jako členové „hord přistěhovalců“, kteří nenávidí vše francouzské, oslabují soudržnost země a usilují o zničení celého francouzského systému.

Třetí rovina vyjadřuje velice tvrdé výhrady vůči politickým elitám země: pokrytectví, laxnost, lhostejnost, hodnotovou zvrácenost a zbabělost tváří v tvář důsledkům dlouhodobého zanedbávání skutečných příčin a problémů s přistěhovalci. Vládnoucími elitám vytýká, že před třemi lety velmi tvrdě zakročily proti žlutým vestám, avšak zůstávají velice nečinní vůči přistěhovalcům a jejich násilnostem. Vyčítají jim, že na vlastním území dělají stále větší ústupky islamismu, proti kterému oni nasazovali své životy ve všech výše zmiňovaných misích.

Navazující čtvrtá rovina vyhláší, že pokud politické elity země nezačnou konečně jednat, v zemi vypukne občanská válka a aktivní vojáci zasáhnou, aby ukončili chaos a obnovili úctu k základním hodnotám Francouzské republiky.

Poslední rovina je personální: hlavním symbolem nadějí francouzských vojáků je armádní generál Pierre de Villiers, jehož si přejí jako kandidáta pro prezidentskou volbu roku 2022. To naznačuje, že prezident Macron si svým bohorovným přístupem k vojenským špičkám vygeneroval nejen odpor vojenských velitelů, ale také osobnost, která by se mohla stát jeho vyzyvatelem.⁸¹

3.7 Polarizující dopady

Manifesty vojáků vyvolaly silnou polarizaci celé Francie. Ráda je podpořila Marine Le Penová a vyzvala vojáky, aby se přidali k jejímu sdružení, a to zejména v prezidentských volbách 2022, kdy Francii čeká velká bitva o vlastní budoucnost.⁸² Velice důležité je spojení signatářů dopisu s protestním hnutím žlutých vest. Právě z jejich řad zaznělo volání, aby v příštím roce na funkci prezidenta kandidoval právě armádní generál ve výslužbě Pierre de Villiers, u něhož vysoce oceňují, že se postavil prezidentu Macronovi, kterého oni sami doslova bytostně nenávidí.⁸³

Na druhé straně však zazněly i kritické výroky. Premiér Jean Castex tyto manifesty označil za iniciativu, která je v rozporu se všemi principy Francouzské republiky, se

⁸¹ Vigogne, Ludovic (2021): Entre Emmanuel Macron, Pierre et Philippe de Villiers, l'odeur de la poudre. *L'opinion*, 17. 6. 2021. Dostupné z: <https://www.lopinion.fr/edition/politique/emmanuel-macron-pierre-philippe-villiers-odeur-poudre-enquete-247493>

⁸² Johannès, Franck (2021): Marine Le Pen applaudit la tribune controversée d'anciens militaires publiée dans « Valeurs actuelles ». *Le Monde*, 26. 4. 2021. Dostupné z: https://www.lemonde.fr/politique/article/2021/04/26/marine-le-pen-applaudit-la-tribune-des-anciens-militaires-publiee-dans-valeurs-actuelles_6078123_823448.html

⁸³ Clément, Rémi (2020): "En 2022, les gilets jaunes pourraient se laisser tenter par le Général de Villiers." *Challenges*, 18. 11. 2020. Dostupné z: https://www.challenges.fr/politique/2022-les-gilets-jaunes-pourraient-se-laisser-tenter-par-le-general-de-villiers_737864

zásadami vojenské cti a se základními povinnostmi.⁸⁴ V návaznosti na něj ministryně obrany Florence Parly signatáře příkře odsoudila jako buřiče a spiklence, kteří se dopustili politické machinace, a vzkázala jim, že se mají držet politické neutrality a loajálnosti vůči republice.⁸⁵

ZÁVĚR

Všechna dějství střetu mezi nejvyššími politickými a vojenskými činiteli měla tři společné jmenovatele. Především vojáci odmítli mlčet ve chvílích, kdy šlo o hodně. Dále veřejně protestovali proti soustavnému snižování výdajů na obranu a v neposlední řadě položili důraz na dlouhodobou povinnost zajistit obranu země, což je v kontrastu s krátkodobými volebními horizonty politické klasy. To jsou ty hlavní příčiny revolty, zatímco konkrétní střety mezi vojáky a politiky jsou náhodnými příčinami. Jako *smoking gun* se jeví střet mezi generálem Soubelem a ministrem Vallsem (2013). Po něm následovaly další střety, a to dokonce na nejvyšší úrovni.

Hlavní příčiny revolty lze zobecnit následujícím způsobem. Za prvé, nezvládnutá přistěhovalecká politika se může stát vážnou a naléhavou bezpečnostní hrozbou nejen pro Francii, ale pro kteroukoli západní zemi se silnou přistěhovaleckou komunitou. Za druhé, i když je to tzv. měkká hrozba, má dlouhodobé negativní dopady na život každé společnosti. Za třetí, díky mnoha misím (v trvání šesti měsíců) v islámských zemích jsou to právě vojáci, kdo mají nejvíce přímých zážitků a drsných zkušeností z první linie boje, a tak odmítají mluvit ve všeobecných frázích.⁸⁶ Za čtvrté, političtí činitelé mají pouze zprostředkované zkušenosti z krátkodobých návštěv, a tak je jen otázkou času, kdy a při jaké příležitosti (historical accidents) dojde ke vzájemnému názorovému střetu, přičemž nikdy nevíme, jak závažné mohou být jeho důsledky. To nám ukáží následující měsíce. A konečně za páté, revolta dosáhla té nejvyšší úrovně: někdejší NGŠ se dostal do přímého střetu s prezidentem a předsedou Rady ministrů.

Ve všech hlavních obsahových argumentech revoltujících francouzských vojáků se projevuje výrazná shoda s názory, které dlouhodobě zastává Éric Zémour, velice vlivný francouzský novinář, esejista a spisovatel, který se dlouhodobě velmi kriticky vyjadřuje k francouzské politice od konce 30. let minulého století až po současnost. Je řazen ke krajní pravici, především kvůli velmi příkrému postoji k přistěhovalectví. Některé jeho názory jsou hodnoceny doslova jako skandální. Velkou pozornost vyvolala jeho monografie nazvaná Francouzská sebevražda,⁸⁷ která vyšla v roce 2014 a stala se bestsellerem,⁸⁸

⁸⁴ Tribune de militaires : « Une récupération politique inacceptable », juge Jean Castex. *Le Monde*, 28. 4. 2021.

⁸⁵ Barotte, Nicolas (2021): Nouvelle tribune de militaires: Florence Parly dénonce une « grossière machination politique ». *Le Figaro*, 10. 5. 2021.

⁸⁶ Général Christophe Gomart (2020): *Soldat de l'ombre*, op. cit., s. 226.

⁸⁷ Eric Zémour : *Le Suicide français*.

⁸⁸ Zemmour bat tous les records de vente ! *Le Point*, vydáno 21. 10. 2014.

jehož se prodávalo 15 tisíc výtisků denně a došlo k několika dotiskům. To i při všech kritických výhradách říká, že Zémour se svojí nabídkou skvěle trefil do poptávky po kritickém hodnocení přistěhovalecké politiky Francie.

Pokud jde o hlavní myšlenky, Zémour napsal, že jeho země byla zcela neúspěšná ve zvládnání přistěhovalectví, že obětovala národní suverenitu a dopustila tzv. halalizaci⁸⁹ vlastní země. Francouzskou přistěhovaleckou politiku uplatňovanou od počátku 70. let minulého století označuje doslova za ztřeštěnou, protože zemi otevřela obrovskému množství lidí, kteří „nemají nic společného s antropologickou strukturou francouzského národa.“ A pokračuje tezí, podle které je islám expanzivním náboženstvím, protože „Arabové všude, kam přišli, tam vnutili svůj jazyk, svoje náboženství a svého boha.“ Dále tvrdí, že dnešní situace je ještě závažnější, protože šíření islámu zajišťují školy koránu, které jsou placeny ze Saúdské Arábie. Na závěr Zémour varuje, že islám je zcela neslučitelný se základními principy Francouzské republiky a z toho pak vyvozuje vyhraněné dilema: buďto se Francie podřídí islámu, nebo si přistěhovalci budou muset vybrat mezi Francií a islámem.

Zvláště důležité je to, že Éric Zémour jako kandidát pro prezidentskou volbu 2022 svým důrazem na zásadní chyby přistěhovalecké politiky vytvořil nosné téma celé volební kampaně.⁹⁰ Má velkou naději předběhnout Marine Le Penovu⁹¹ a postoupit do 2. kola.⁹² V něm by mohl převzít důležité myšlenky z manifestů revoltujících vojáků. Touto cestou by mohl získat podporu velkého množství těch vojáků, kteří revoltují otevřeně, i těch, kteří s nimi zatím jen skrytě sympatizují.

SEZNAM ZKRATEK

ALN	Armée de la Libération nationale Armáda národního osvobození
ANA	Afghan National Army Afghánská národní armáda
AQMI	Al-Qaïda au Maghreb islamique Al-Káida v islámském Maghrebu
CID	Collège interarmées de Défense Vševojsková škola obrany
FLN	Front de la Libération Nationale Fronta národního osvobození
FOS	Forces armées françaises Ozbrojené síly Francie
PEGIDA	Patriotische Europäer gegen die Islamisierung des Abendlandes Vlastenečtí Evropané proti islamizaci Západu

⁸⁹ Tento pojem je odvozen od stravovací kultury přistěhovalců z islámského světa.

⁹⁰ Antoine Vitkine: Eric Zemmour exploite le sentiment de honte né de Vichy au profit d'une pensée réactionnaire et xénophobe. Le Monde, 25. 10. 2021.

⁹¹ Ta už se stihla svojí konfrontačností a hádavostí zdiskreditovat a již je na sestupné fázi své politické dráhy.

⁹² Olivier Faye et Claire Gatinois : Election présidentielle 2022 : la majorité hésite quant à l'attitude à adopter face à Eric Zemmour. Le Monde, 27. 10. 2021.

PS	Parti socialiste Socialistická strana
SAR	Středoafriická republika

Autor: ***Doc. PhDr. Jan Eichler, CSc.,** narozen v roce 1952. Je absolventem Vojenské politické akademie v Bratislavě (1974). V minulosti byl zástupcem vedoucího odboru na Institutu pro strategická studia Ministerstva obrany (1991–1993), působil v Generálním štábu Československé armády (1990–1991) a na Ministerstvu obrany ČSSR (1982–1990). V roce 1985 obhájil disertační práci (CSc.) a v roce 2004 obhájil habilitační práci (Doc.). Působí jako seniorní výzkumný pracovník Centra evropské politiky Ústavu mezinárodních vztahů v Praze. Kromě toho vyučuje na Fakultě mezinárodních vztahů Vysoké školy ekonomické v Praze. Předmětem jeho odborného zájmu jsou transatlantické vztahy, strategická kultura, války v dnešním světě a terorismus. Je členem oborové rady doktorského studia FSV UK, MUP Praha a FBMI ČVUT v Kladně. Je autorem dvou monografií v anglickém jazyce, šesti monografií v českém jazyce a řady odborných článků v domácích i zahraničních časopisech (ve Francii, USA, Velké Británii, SRN).*

Jak citovat: EICHLER Jan. Revolta francouzských vojáků proti nezvládnuté přistěhovalecké politice. *Vojenské rozhledy*. 2021, 30 (4), 003-022. ISSN 1210-3292 (print), 2336-2995 (on-line). Available at: www.vojenskerozhledy.cz.